

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: DİL VE İLETİŞİM BECERİLERİ

****Öğrenme Hedefi:**** Dilin bileşenleri, iletişim bozuklukları, dil edinim kuramları ve destekleyici iletişim yöntemlerini analiz edebilme.

BÖLÜM 1: DİLİN BİLEŞENLERİ VE TEMEL KAVRAMLAR

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. Duygu, düşünce veya bilgilerin her türlü yolla (el-kol hareketleri, yazı, ses vb.) başkalarına aktarılması sürecine ne ad verilir?

Cevap: C. İletişim, mesajın bir göndericiden alıcıya aktarıldığı en geniş kapsamlı süreçtir.

- a) Dil
- b) Konuşma
- c) İletişim
- d) Etkileşim
- e) Sembolleştirme

2. Dilin ses sistemini ve bu seslerin birleşme kurallarını inceleyen dil bileşeni hangisidir?

Cevap: A. Fonoloji, dildeki en küçük ses birimlerini (fonem) ve bunların dizilim kurallarını inceler.

- a) Fonoloji (Ses Bilgisi)
- b) Morfoloji (Biçim Bilgisi)
- c) Sentaks (Söz Dizimi)
- d) Semantik (Anlam Bilgisi)
- e) Pragmatik (Kullanım Bilgisi)

muratvuranlar.com

3. "Gel-di-m" kelimesindeki eklerin (biçim birimlerin) yanlış kullanımı hangi dil bileşeni ile ilgilidir?

Cevap: D. Morfoloji, kelimelerin kök ve ek yapılarını (morfemleri) inceleyen alandır.

- a) Anlam bilgisi hataları
- b) Söz dizimi (Sentaks) hataları
- c) Ses bilgisi hataları
- d) Biçim bilgisi (Morfoloji) hataları
- e) Kullanım bilgisi hataları

4. Kelimelerin cümle oluşturmak üzere belirli bir kurallar dizisiyle yana gelmesini sağlayan yapı hangisidir?

Cevap: C. Sentaks, cümle yapısını ve kelime sırasını belirleyen gramer kurallarıdır.

- a) Fonoloji
- b) Morfoloji
- c) Sentaks (Söz Dizimi)
- d) Semantik
- e) Pragmatik

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: DİL VE İLETİŞİM (SORU 5-8)

BÖLÜM 2: ANLAM, KULLANIM VE GELİŞİM

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. Kelimelerin ve kelime öbeklerinin nesne ve olaylarla olan ilişkisini, yani "anlamını" inceleyen bileşen hangisidir?

- a) Fonoloji
- b) Semantik (Anlam Bilgisi)
- c) Sentaks
- d) Morfoloji
- e) Pragmatik

Cevap: B. Semantik, dilin içerik boyutudur ve kelime dağılımı ile anlam ilişkilerini kapsar.

6. Aşağıdakilerden hangisi "Pragmatik" (Kullanım Bilgisi) becerileri arasında yer **ALMAZ**?

- a) Konuşma sırasını beklemek
- b) Göz teması kurmak
- c) Konuyu sürdürmek
- d) Kelimeleri doğru telaffuz etmek (Artikülasyon)
- e) Mesajı dinleyiciye göre uyarlamak

Cevap: D. Kelimelerin doğru telaffuzu konuşma/artikülasyon ile ilgilidir; pragmatik ise sosyal kullanım kurallarıdır.

7. Çocuğun kendisine söylenenleri, yönergeleri ve soruları anlama kapasitesine ne ad verilir?

- a) Alıcı Dil
- b) İfade Edici Dil
- c) İçsel Dil
- d) Bilişsel Dil
- e) Sosyal Dil

Cevap: A. Alıcı dil, mesajın çözümlenmesi ve anlaşılması sürecini ifade eder.

8. Bebeğin bir nesneye bakıp ardından yetişkinine bakarak ilgiyi paylaşması durumu hangisidir?

- a) Ortak Dikkat (Joint Attention)
- b) Ekolali
- c) Jargon Konuşma
- d) Mirıldanma (Babbling)
- e) Telegrafik Konuşma

Cevap: A. Ortak dikkat, dil gelişimi için kritik olan erken dönem etkileşim becerisidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: DİL VE İLETİŞİM (SORU 9-12)

BÖLÜM 3: DİL EDİNİM KURAMLARI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. Dilin "pekiştirme, taklit ve model olma" yoluyla öğrenildiğini savunan kuram hangisidir?

- a) Davranışçı Kuram (Skinner)
- b) Psikolinguistik Kuram (Chomsky)
- c) Sosyal Etkileşim Kuramı (Vygotsky)
- d) Bilişsel Kuram (Piaget)
- e) Biyolojik Kuram

Cevap: A. Skinner, dili operant bir davranış olarak görür ve çevresel pekiştiricileri vurgular.

10. "Dil Edinme Cihazı" (LAD) kavramını ortaya atan ve dilin doğuştan gelen bir yetenek olduğunu savunan kimdir?

- a) Skinner
- b) Noam Chomsky
- c) Vygotsky
- d) Bruner
- e) Piaget

Cevap: B. Chomsky, evrensel gramer ve biyolojik temelli dil edinimini savunur.

11. Dilin gelişiminde yetişkin ile çocuk arasındaki sosyal etkileşimi ve "Yakınsal Gelişim Alanı" nı vurgulayan kuram hangisidir?

- a) Bilişsel Kuram
- b) Davranışçı Kuram
- c) Sosyal Etkileşim Kuramı (Vygotsky)
- d) Nativist Kuram
- e) Fonolojik Kuram

Cevap: C. Vygotsky'ye göre dil, sosyal bir bağlamda ve etkileşimle inşa edilir.

12. Dilin belirli bir yaşa kadar (genelde ergenliğe kadar) edinilmesi gerektiğini savunan görüş hangisidir?

- a) Kritik Dönem Hipotezi
- b) LAD Hipotezi
- c) Ekolali Hipotezi
- d) Morfolojik Hipotez
- e) Semantik Hipotez

Cevap: A. Kritik dönem, biyolojik olarak dil ediniminin en verimli olduğu zaman dilimidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: DİL VE İLETİŞİM (SORU 13-16)

BÖLÜM 4: DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. Bireyin konuşma seslerini (r, s, l vb.) motor olarak yanlış üretmesi veya değiştirmesi hangisidir?

- a) Fonolojik Bozukluk
- b) Artikülasyon (Sesletim) Bozukluğu
- c) Kekemelik
- d) Afazi
- e) Dizartri

Cevap: B. Artikülasyon, seslerin fiziksel olarak üretilmesindeki hatalardır.

14. Konuşmanın hızı, ritmi, ses-hece tekrarları veya bloklarla kesintiye uğraması hangi gruba girer?

- a) Akıcılık Bozuklukları (Kekemelik)
- b) Ses Bozuklukları
- c) Gecikmiş Konuşma
- d) Özgül Dil Bozukluğu
- e) Zihin Yetersizliği

Cevap: A. Kekemelik ve hızlı bozuk konuşma akıcılık bozukluklarıdır.

15. Beyindeki hasar sonucu, önceden kazanılmış dil becerilerinin (anlama veya ifade etme) kaybına ne denir?

- a) Artikülasyon Bozukluğu
- b) Fonolojik Bozukluk
- c) Afazi (Dil Yitimi)
- d) Ekolali
- e) Dizartri

Cevap: C. Afazi, genellikle inme veya travma sonrası oluşan edinsel bir dil bozukluğudur.

16. Çocuğun dil gelişiminin akranlarından belirgin şekilde geride olması ve yavaş ilerlemesi durumuna ne denir?

- a) Ekolali
- b) Mutizm (Konuşmazlık)
- c) Pragmatik Bozukluk
- d) Gecikmiş Konuşma
- e) Dizartri

Cevap: D. Gecikmiş konuşma, gelişimin normal sırayı izleyip geriden gelmesidir.

muratvuranlar.com

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: DİL VE İLETİŞİM (SORU 17-20)

BÖLÜM 5: ÖĞRETİM STRATEJİLERİ VE DOĞAL ÖĞRETİM

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. Çocuğun ilgisini takip eden, günlük rutinlerde ve doğal ortamlarda uygulanan iletişim öğretimi hangisidir?

- a) Doğal Dil Öğretimi (Milieu Teaching)
- b) Ayrık Denemelerle Öğretim (DTT)
- c) Klasik Koşullanma
- d) Sadece Sınıf İçi Anlatım
- e) Ezberleme Tekniği

Cevap: A. Milieu (Çevresel) öğretim, doğal bağlamda iletişimi hedefler.

18. Öğretmenin çocuktan bir şey istemesi (Söyle, bu ne? gibi) ve çocuk cevap vermezse model olması tekniği hangisidir?

- a) Talep Etme-Model Olma (Mand-Model)
- b) Zaman Geciktirmeli Öğretim
- c) Fırsat Öğretimi (Incidental Teaching)
- d) Pekiştirme Ayacı
- e) Genişletme Tekniği

Cevap: A. Mand-Model, çocuğun tepkisini uyarmak için kullanılan bir doğal öğretim tekniğidir.

19. Uyarı verildikten sonra çocuğun tepki vermesi için belirli bir süre (3-5 sn) beklenmesi yöntemine ne denir?

- a) İpucunun Giderek Azaltılması
- b) Zaman Geciktirmeli Öğretim (Time Delay)
- c) Pekiştirme Seviyeleri
- d) Cezalandırma Tekniği
- e) Hiyerarşik İpucu Tekniği

Cevap: B. Zaman geciktirmeli öğretim, çocuğun bağımsız tepki verme ihtimalini artırır.

20. Çocuğun tek kelimelik ifadesini (örn: "Araba"), öğretmen tarafından gramer eklenerek (örn: "Evet, kırmızı araba") söylenmesine ne denir?

- a) Genişletme (Expansion)
- b) Sözcük Dağarcığı Kontrolü
- c) Pekiştirme Kesintisi
- d) Yeniden Düzenleme
- e) Geri Bildirim Verme

Cevap: A. Genişletme, çocuğun mevcut ifadesini bir adım ileriye taşıyarak model olma sürecidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: DİL VE İLETİŞİM (SORU 21-24)

BÖLÜM 6: ALTERNATİF VE DESTEKLEYİCİ İLETİŞİM (ADİ)

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. Sözel dili kullanamayan bireylerin iletişim kurmasına yardımcı olan araç, teknik ve sembollerin tümüne ne ad verilir?

- a) ADİ (AAC) Sistemleri
- b) Sadece İşaret Dili
- c) Braille Alfabesi
- d) Baston Kullanımı
- e) Fiziksel Terapi

Cevap: A. Alternatif ve Destekleyici İletişim (ADİ), konuşma dışı yollarla iletişimi sağlar.

22. Otizmli bireylerde yaygın olarak kullanılan, resimleri bir başkasına vererek talepte bulunmayı öğreten sistem hangisidir?

- a) PECS (Resim Değiş-Tokuşuna Dayalı İletişim Sistemi)
- b) Makaton
- c) Bliss Sembolleri
- d) Taktil İletişim
- e) Lorm Alfabesi

Cevap: A. PECS, temel olarak sosyal bir etkileşim başlatmak için resim değişimini kullanan bir sistemdir.

23. Aşağıdakilerden hangisi "Destekli" (Aided) iletişim sistemlerine bir örnektir?

- a) İşaret Dili
- b) Jest ve Mimikler
- c) Vücut Dili
- d) İletişim Panosu (Resimli)
- e) Göz Kırpma

Cevap: D. İletişim panosu harici bir araç gerektirdiği için "destekli" sistemdir; diğerleri vücutla yapıldığı için "desteksiz"dır.

24. PECS sisteminin 1. Evresinin (Fiziksel Değiş-Tokuş) temel amacı nedir?

- a) Cümle kurma evresidir.
- b) Resimleri ayırt etme evresidir.
- c) Fiziksel yardımla resim verme evresidir.
- d) Nitelikleri söyleme evresidir.
- e) Sosyal etkileşim evresidir.

Cevap: C. 1. Evrede çocuk, istediği nesnenin resmini uzatıp rehberin eline bırakmayı öğrenir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: DİL VE İLETİŞİM (FİNAL)

BÖLÜM 7: MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIM

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

25. Dil ve iletişim becerilerinin desteklenmesinde özel eğitim öğretmeni en yakın kiminle iş birliği yapmalıdır?

- a) Dil ve Konuşma Terapisti (DKT)
- b) Fizyoterapist
- c) Okul Müdürü
- d) Sadece Veli
- e) Hizmetli

Cevap: A. Dil ve konuşma terapistleri, bu sürecin teknik ve profesyonel destek ayağını oluşturur.

muratvuranlar.com